

RYTMUS – Benešov, o.p.s.
Masarykovo nám. 1, 256 01 Benešov
tel.: +420 317 742 742, +420 777 222 131, E-mail : benesov@rytmus.org, http://www.rytmus.org

IČ: 279 03 508, bankovní spojení: KB Praha 1, pobočka Benešov, č.ú: 43-369100247/0100
Sídlo: Mezihoří 16, 256 01 Benešov

Popis oblastí, ve kterých dochází u sledované skupiny občanů nejčastěji k diskriminaci při využívání běžných zdrojů a porušování práv

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Oblasti, ve kterých dochází u sledované skupiny občanů nejčastěji k diskriminaci při využívání běžných zdrojů a porušování práv

Zbavení/omezení způsobilosti k právním úkonům

Převážná většina obyvatel domovů pro osoby se zdravotním postižením je zbavena způsobilosti k právním úkonům plně nebo částečně. Tato skutečnost jim mnohdy značně ztěžuje uplatňování svých práv. **Míra omezení způsobilosti k právním úkonům stanovené v rozsudku je často mnohem větší**, než je nezbytně nutná ke skutečné ochraně jejich zájmů.

Stanovení opatrovníci nejsou dostatečně poučeni, ve svých kompetencích se často neorientují, překračují je a omezují tak zastupované osoby v samostatném rozhodování a nesení odpovědnosti za svá rozhodnutí.

Aplikace právní úpravy opatrovnictví se navíc v praxi ukazuje jako nejednotná, některé opatrovnické soudy omezují práva zastupovaných osob požadovaným souhlasným vyjádřením soudu i k záležitostem, které se podle jiných opatrovnických soudů nevymykají tzv. běžným záležitostem (uzavření pracovně právního vztahu apod.).

Lékařská posudková služba (LPS)

Převážná většina obyvatel domovů pro osoby se zdravotním postižením je současně uznána **plně invalidní**. Současná legislativa (zákon č.155/1995 Sb., o důchodovém pojištění) rozlišuje dva typy plné invalidity – zjednodušeně podle **písmene a)** (plný invalidní důchod podle §39 odst.1 písm.a) a podle **písmene b)** (plný invalidní důchod podle §39 odst.1 písm.a). **Přestože nejde o rozdílné čerpání dávky plného invalidního důchodu, rozdíl v rozsahu práv a přístupu k běžným zdrojům společnosti je v těchto případech diametrálně odlišný**. Osoby, jež jsou uznané plně invalidní podle písm. a) mohou uplatňovat pouze svůj zbytkový pracovní

potenciál a LPS následně přihlíží ke způsobu a rozsahu konkrétního pracovního zařazení. Naproti tomu u osob plně invalidních podle písm.b) se práce předpokládá – za zcela mimořádných podmínek. LPS již obvykle nesleduje rozsah pracovní činnosti.

Tato skutečnost také výrazně přispívá k diskriminaci těchto osob především v přístupu na běžný trh práce, v možnostech jejich pracovního uplatnění.

V souvislosti s touto problematikou odhalila praxe tři zásadní skutečnosti.

1. Nejen laická, ale i široká odborná veřejnost **není jednotně informována** o možnostech pracovního uplatnění plně invalidních obyvatel Domovů. V důsledku toho se tyto osoby střetávají s různými přístupy orgánů státní správy, zvláště pak LPS. Některé přístupy jsou natolik negativní, že ve svém důsledku omezí jedince v jakémkoliv pracovním uplatnění.
2. Někteří obyvatelé domovů pro osoby se zdravotním postižením mají uznaný **takový typ invalidity, který neodpovídá** jejich reálným možnostem pracovního uplatnění (v převážné většině jde o neadekvátně uznanou invaliditu podle písm.a)). Takto uznaná invalidita následně zásadním způsobem omezuje jejich uplatňování práv.
3. Někteří obyvatelé Domovů jsou **uznaní plně invalidní podle právních předpisů platných před účinností aktuální právní úpravy** (zákon č.155/1995 Sb., o důchodovém pojištění). Tyto osoby tudíž nemají přístup k běžným zdrojům společnosti, které deklarují právní normy provázané s aktuální právní úpravou důchodového pojištění. Jde zejména o zákon č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Úřad práce

Zmiňovaný typ uznané plné invalidity má zásadní význam také při spolupráci s úřadem práce. Podle aktuální právní úpravy (zákon č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti) se může osoba plně invalidní podle písm.a) evidovat na úřadě práce pouze jako **zájemce o zaměstnání**, zatímco na osobu plně invalidní podle písm.b) pohlíží úřad práce již jako na **uchazeče o zaměstnání**.

Zájemce o zaměstnání má na rozdíl o uchazeče o zaměstnání značně omezený přístup k běžným zdrojům - v těchto případech není možné využít některé nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, například nástroje Veřejně prospěšné práce, Společensky účelné pracovní místo nebo Příspěvek na zapracování, které by v mnoha případech usnadnily pracovní uplatnění osoby se specifickými potřebami právě v běžných podmínkách.

Současná právní úprava zaměstnávání osob se zdravotním postižením přichází také s nástrojem, který není nikterak provázán s typem plné invalidity – **pracovní rehabilitací** (podle §69 zákona č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti). Přestože jde o nástroj, který je cíleně určen pouze osobám se zdravotním postižením a představuje dlouhodobou podporu konkrétní osoby ve využití jejího práva na pracovní uplatnění, není v praxi téměř využíván.

Zpracovala: Bc.Lucie Králová